

Ткачук О. В.

кандидат економічних наук, доцент

Нетеса В. Є., аспірант зі спеціальності 073 «Менеджмент»
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПРІОРИТЕТИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ

Перспективи забезпечення високого рівня якості життя, сталого соціально-економічного розвитку, формування поточних і стратегічних конкурентних переваг країн світу значною мірою визначаються наявним інноваційним потенціалом та ефективністю його використання. У цьому процесі вагома роль належить державному регулюванню інноваційного розвитку, реалізації виваженої інноваційної політики, застосуванню дієвих методів, важелів та інструментів регулюючого впливу з боку держави. При цьому ефективність регулювання забезпечується завдяки налагодженню взаємовигідної співпраці усіх учасників інноваційного процесу, розвитку відносин публічно-приватного партнерства.

Сучасний стан та динаміка інноваційного розвитку в Україні характеризуються наступними тенденціями (табл. 1). Як бачимо, питома вага інноваційно активних промислових підприємств за досліджуваній період була максимальною у 2016 році – 18,9%, мінімальною – 16,1% у 2014 році. Щодо витрат промислових підприємств на інновації, можна констатувати, що у 2018 році вони були на 2153,8 млн грн нижчими порівняно з 2011 роком, а максимального значення за період було досягнуто у 2016 році – 23229,5 млн грн. Вкрай негативну динаміку демонструє показник частки обсягу реалізованої інноваційної продукції у загальному обсязі реалізованої продукції промислових підприємств, оскільки він зменшився від 3,8% у 2011 році до 0,8% у 2018 році.

Стосовно витрат на виконання наукових досліджень і розробок необхідно відзначити, що у 2018 році вони зросли на 8260,3 млн грн по відношенню до 2011 року. Натомість, кількість працівників, задіяних у виконанні наукових досліджень і розробок, за аналогічний період (2011-2018 роки) зменшилася вдвічі – від 175330 осіб до 88128 осіб.

Зважаючи на викладене, питання вдосконалення регулювання інноваційного розвитку в Україні потребує нагального вирішення.

Регулювання інноваційного розвитку економіки здійснюється на трьох рівнях: світовому, державному та регіональному [2].

У світовій практиці налічується декілька типів державної науково-технологічної політики (технологічного поштовху, ринкової орієнтації, соціальної орієнтації, структурних зрушень національної економіки) і стратегій її реалізації (активного втручання, децентралізованого регулювання, змішана) [5].

Одним з важливих індикаторів ефективності державного регулювання інноваційного розвитку економіки країни є рівень розвитку інноваційної інфраструктури. При цьому методи державного регулювання інноваційного

розвитку можуть бути класифіковані на прямі (правові, адміністративні, економічні) та непрямі[1].

Таблиця 1

Тенденції зміни основних показників інноваційної та наукової діяльності в Україні у 2011-2018 рр.

Роки	Частка кількості інноваційно активних підприємств у загальній кількості промислових підприємств, %	Витрати на інновації, млн грн	Частка обсягу реалізованої інноваційної продукції у загальному обсязі реалізованої продукції промислових підприємств, %	Витрати на виконання наукових досліджень і розробок, млн грн	Кількість працівників, задіяних у виконанні наукових досліджень і розробок, осіб
2011	16,2	14333,9	3,8	8513,4	175330
2012	17,4	11480,6	3,3	9419,9	164340
2013	16,8	9562,6	3,3	10248,5	155386
2014	16,1	7695,9	2,5	9487,5	136123
2015	17,3	13813,7	1,4	11003,6	122504
2016	18,9	23229,5	x	11530,7	97912
2017	16,2	9117,5	0,7	13379,3	94274
2018	16,4	12180,1	0,8	16773,7	88128
2018 до 2011 (+/-)	0,2	-2153,8	-3,0	8260,3	-87202

Джерело: складено та розраховано на основі [4].

В контексті модернізації національної економіки необхідними є прискорення темпів створення інноваційної інфраструктури, інформатизація регулюючих процесів, управління людським капіталом [3].

В цілому, до пріоритетів удосконалення державного регулювання інноваційного розвитку в Україні вважаємо за доцільне віднести наступні: удосконалення законодавчої бази з питань інноваційної діяльності та її гармонізація зі світовою практикою; прискорений розвиток інноваційної інфраструктури; оптимізація та пошук додаткових джерел фінансування інноваційної діяльності; діджиталізація усіх сфер економіки і життя суспільства; розвиток людського потенціалу та ін.

Література

1. Антохов А.А., Котельбан С.В. Регулювання інноваційного розвитку економіки в умовах глобалізації: зміст, методи, інструменти. Інноваційна економіка. 2019. №1-2. С. 41-46.
2. Ворона А.В. Регулювання інноваційного розвитку національної економіки. Економіка. Фінанси. Менеджмент: актуальні питання науки і практики. 2018. №12. С. 142-155.

3. Михайлова Л.І. Державне регулювання модернізації національної економіки в контексті стимулювання інноваційного розвитку України. Вісник ХНАУ. Серія: Економічні науки. 2017. №4. С. 405-416.

4. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 10.04.2020).

5. Шкрабак І.В., Нікульчев М.О. Державне регулювання науково-технологічного й інноваційного розвитку України: аналіз інституціонального забезпечення. Менеджер. 2019. №3. С. 89-98.

Шалімов В. В.

кандидат економічних наук, доцент
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький, Україна

СТИМУЛЮВАННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЯК ФАКТОР ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ: ВРАХУВАННЯ В ПРИНЦИПАХ БЮДЖЕТНОЇ СИСТЕМИ ТА ОПОДАТКУВАННЯ

Низька інноваційна активність вітчизняних підприємств обумовлена різними причинами, серед яких виділяють такі: орієнтація економіки на інвестування розвитку виробництв, а не на активізацію інноваційної діяльності; – відсутність розвинутої інноваційної інфраструктури; орієнтація на імпорт високотехнологічного устаткування на шкоду вітчизняних розробок; недостатня увага до розвитку власного науково-технічного потенціалу; відсутність кваліфікованого керування інноваційними процесами, спрямованого на підвищення якості продукції, одержання конкурентних переваг; недосконалість інструментів правового регулювання інноваційної діяльності, і особливо в сфері захисту прав інтелектуальної власності [4].

Інновації та інноваційно-орієнтована модель розвитку регіону має стати ключовим елементом підвищення його конкурентоспроможності та фінансової самодостатності. Але інновації потребують великої кількості інвестиційних ресурсів різних джерел фінансування. Статистичні дані свідчать про те, що протягом останніх двадцяти років власні кошти підприємств займали пріоритетне значення і становили від 60,6% (2008 рік) до 97,2% (2015 рік) в загальному обсягу витрат на фінансування інноваційної діяльності промислових підприємств, кошти державного бюджету – від 0,3% (2013 рік) до 5,2% (2018 рік), кошти інвесторів-нерезидентів – від 30,0% (2010 рік) до 0,1% (2016 рік), кошти інших джерел – від 45,6% (2011 рік) до 2,0% (2015 рік). В 2018 році структура фінансування інноваційної діяльності виглядала так: власні кошти підприємств (87,7%), кошти інших джерел (8,1%), кошти державного бюджету (3,9%), кошти інвесторів-нерезидентів (0,3%) [6]. Отже, держава практично не здійснює прямого фінансування інноваційної діяльності